



Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2014 m. gegužės 19 d.

Lietuvos ekonomikos išorės aplinka yra pablogėjusi. Neatslūgstant Rusijos ir Ukrainos konfliktui, vis prasčiau vertinamos Rusijos ir su ja glaudžiais ekonominiais ryšiais susijusių valstybių ūkio raidos perspektyvos. Vidaus paklausa Rusijoje jau pernai augo mažokai – padidėjo tik privatus vartojimas, o investicijos, trikdomos struktūrinių problemų ir varžomos prastesnių lūkesčių, nebedidėjo. Numatoma, kad šiemet ūkio plėtra Rusijoje bus dar lėtesnė nei 2013 m., o rizika, kad, tebetvyrant geopolitinei įtampai ir padidėjus neapibrėžtumui, ūkio aktyvumas dar labiau suprastės, yra padidėjusi.

Vis dėlto numatoma, kad prastesnė ekonominė raida Rusijoje turės tik nedidelį poveikį ūkio aktyvumui Lietuvoje. Ekonominiais ryšiais su Rusija labiau susijęs šalies transporto sektorius. Šio sektoriaus Rusijos subjektams suteikiamų paslaugų vertė yra maždaug 3 mlrd. litų per metus. Tai sudaro nemažą dalį visų Lietuvoje suteikiamų transporto paslaugų. Kitaip nei transporto sektorius, Lietuvos pramonės įmonės palyginti mažai priklauso nuo Rusijos ekonominės raidos pasikeitimų. Vos keli procentai Lietuvos pramonės produkcijos eksportuojama į šią šalį. Uždarą ekonomikos sektoriaus ekonominiai ryšiai su Rusija taip pat gana riboti: kiek daugiau Rusijos subjektams teikiama kelionių paslauga, o finansinio tarpininkavimo, informacinių ir kitų paslaugų – labai nedaug.

Prastėjančias perspektyvas šalies prekybos partnerėse, esančiose Rytų Europoje, iš dalies atsveria atsigaunanti ekonominė plėtra ES valstybėse. ES gerėja ekonominiai pasitikėjimo rodikliai, pradeda aktyvėti vidaus paklausa, pamažu juntami palankūs pokyčiai ir darbo rinkoje. Kai kurių Lietuvos pramonės šakų eksportas į ES, kurį laiką neaugęs, dabar vėl didėja. Vertinama, kad tokie palankūs ūkio raidos pasikeitimai ES nebus trumpalaikiai, taigi Lietuvos eksportas į šį regioną turėtų toliau nuosekliai didėti, palankiai veikdamas aktyvumą apdirbamojoje gamyboje. Bendrojo eksporto perspektyva dabar vis dėlto prastesnė, negu manyta. Šią peržiūrą tik nedaug lemia prastėjančios ūkio augimo perspektyvos Rusijoje. Svarbiausia priežastis yra prastėjanti naftos produktų gamybos padėtis: ši gamyba, paveikta nepalankios situacijos pasaulinėje naftos perdirbimo rinkoje, mažėja daug labiau, nei buvo tikimasi.

Ūkio augimą daugiausia lemia vidaus paklausa. Nors kai kurie pasitikėjimo rodikliai šiek tiek pablogėjo, kol kas sunku įžvelgti išorės aplinkos pasikeitimų poveikį privačiam vartojimui ar investicijoms. Mažmeninė prekyba, taigi ir privatus vartojimas, veikiami padidėjusių realiųjų darbo pajamų, kyla nemažai. Investicijos greičiausiai auga mažiau nei pernai, tačiau mažesnio jų augimo ir buvo tikimasi. Taigi, vidaus paklausos perspektyva kol kas iš esmės nesikeičia. Vis dėlto rizika, kad išlaidos privačiam vartojimui ir investicijoms augs mažiau, nei šiuo metu numatoma, yra padidėjusi. Šias išlaidas gali mažinti ne tik padidėjęs neapibrėžtumas atvirajame ekonomikos sektoriuje, galintis turėti poveikį darbo atlygio raiškai, darbuotojų samdai ir investicijoms šio sektoriaus įmonėse, bet ir galintys pablogėti kitų įmonių bei namų ūkių lūkesčiai.

Prastesnė, nei laukta, Lietuvos eksporto raida ir mažiau palanki jo perspektyva lemia atsargesnę viso ūkio augimo prognozę. Numatoma, kad realusis BVP šiemet padidės 3,3 proc. (anksčiau prognozuota 3,6 %), o 2015 m. paaugs 3,6 proc. (anksčiau prognozuota 3,8 %). Nors augimo prognozė ir mažesnė, numatoma, kad ūkio aktyvumas toliau nuosekliai didės. Vidaus paklausa turėtų toliau palaipsniui augti, ją lems pajamų kaita. Prognozuojama, kad grynasis eksportas bus prastesnis, nei manyta, tačiau neigiamas jo poveikis ūkio augimui vis dėlto nebus didelis.

Infliacija tebėra maža, ir jos prognozė nekinta. Numatoma, kad vidutinė metinė infliacija šiemet sudarys 0,9 proc., o kitąmet – 1,5 proc. Infliacijos sumažėjimą daugiausia nulėmusių kainų, sietinų su padėtimi pasaulio žaliavų rinkose, kaitos tendencijos ir toliau turėtų būti palankios vartotojams. Tarptautinės institucijos prognozuoja, kad pasaulinės maisto žaliavų kainos šiemet sumažės, o naftos ateities sandorių duomenys leidžia tikėtis, kad ši žaliava irgi atpigis. Ir toliau nesitikima, kad reikšmingas kainas didinantis spaudimas kiltų iš vidaus paklausos: BVP dabar artimas potencialiajam jo lygiui, o numatomas BVP augimas – įvertintam potencialiojo BVP augimui. Vienetinės darbo sąnaudos, 2013 m. pastebimiau paaugusios dėl minimaliojo darbo užmokesčio padidinimo, artimiausiais metais turėtų didėti kur kas mažiau, taigi ir nuo ekonomikos vidaus veiksmų labiau priklausoma inflacijos dalis – grynoji inflacija reikšmingai nepadidės.

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2014–2015 m.

	2014 m. gegužės mėn. prognozė			2014 m. vasario mėn. prognozė		
	2013	2014*	2015*	2013*	2014*	2015*
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	1,2	0,9	1,5	1,2	0,9	1,5
BVP defliatorius	1,7	1,1	1,3	1,6	1,1	1,3
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	5,0	3,6	4,3	4,8	3,5	4,1
Importo defliatorius	-1,5	0,3	0,8	-1,5	0,1	0,8
Eksperto defliatorius	-1,4	0,6	0,9	-1,4	0,5	1,0
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas	3,3	3,3	3,6	3,2	3,6	3,8
Privataus vartojimo išlaidos	4,7	3,5	3,6	4,3	3,5	3,6
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	1,9	1,7	1,7	2,1	1,7	1,7
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	12,8	6,6	7,6	12,3	6,7	7,7
Prekių ir paslaugų eksportas	10,3	3,9	6,1	9,3	6,3	6,7
Prekių ir paslaugų importas	10,3	5,2	7,0	9,4	7,2	7,4
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	11,8	10,4	9,2	11,8	10,4	9,2
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus)	1,3	1,1	1,0	1,3	1,1	1,0
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	1,1	0,2	-0,4	0,9	0,4	0,0
Einamosios sąskaitos balansas	1,5	0,0	-1,0	0,9	0,1	-0,6
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	3,7	2,2	1,1	3,1	1,9	1,3

* Prognozė.